

Manifest en defensa del Cànon sobre la disposició de residus a Catalunya

4 de març de 2022

El context d'emergència climàtica, de les directives europees i de la convicció, compromís i apostes polítiques obliguen a legislar per a portar a terme una bona gestió dels residus a Catalunya i a tot l'Estat Espanyol. Per això, s'està vivint el procés d'elaboració de la "Ley de residus y suelos contaminados".

A Catalunya, fa dues dècades que es va instaurar una fiscalitat ambiental que posa un cànon sobre la disposició de residus a Catalunya. Un cànon en l'àmbit dels residus municipals, un en l'àmbit dels residus de la construcció, i un en l'àmbit de residus industrials.

El cànon sobre la disposició de residus municipals ha suposat una recaptació total de 647 milions d'euros, tot i que en tot el període de vigència entre el 2004 i el 2021 ha anat modificant a l'alça l'import del tipus impositiu.

El darrer exercici tancat, el 2020, ha suposat un ingrés de 82 milions d'euros, i s'estima que el 2021 s'arribarà a una recaptació superior als 90 milions d'euros.

Pel que fa al cànon de residus industrials s'han recaptat, durant el període de vigència, un total de 36.002.887 euros.

I finalment, amb relació al cànon de residus de la construcció s'han recaptat un total de 33.879.913,12 euros.

Com sabeu, es tracta d'un cànon que té retorn directe a qui el paga.

El cànon sobre la disposició de residus municipals s'ha retornat al ens locals segons la següent distribució:

- 170 milions d'euros han estat destinats al finançament d'infraestructures de gestió de residus municipals, que han contribuït al desenvolupament de la capacitat actual de tractament i valorització sobretot de les fraccions resta i FORM.
- Tota la resta, és a dir més de 450 milions d'euros han anat destinats a equilibrar els costos de la gestió dels residus municipals d'acord amb la jerarquia de gestió, afavorint que la recollida selectiva dels residus municipals tingui un cost de gestió inferior al tractament de la fracció resta, i que aquesta sigui inferior al cost d'eliminació de la mateixa fracció resta. En aquest sentit, s'han retornat directament als ens locals que realitzen la recollida selectiva de la fracció orgànica més de 280 milions d'euros, que han permès afavorir la valorització material fins arribar l'any 2020 a recollir i valoritzar més de 400.000 tones de residus orgànics. Poc més de 38 milions d'euros han estat utilitzats per al finançament de la gestió de més de 3000 t/a de residus municipals perillosos. 50 milions d'euros han estat destinats a afavorir el tractament previ a l'eliminació dels residus municipals. Cal destacar també més de 9 milions d'euros destinats a finançar les operacions de caracterització de residus orgànics i compost.

No es pot entendre l'èxit assolit en la recollida selectiva a Catalunya sense aquest instrument, que no té només caràcter recaptatori, sinó que amb el retorn finalista dels diners recaptats, i solament en aquest doble sentit, ha aconseguit fins avui, amb una taxa relativament modesta, multiplicar el seu efecte incentivador per a complir amb la jerarquia de gestió de residus que impulsa la directiva i la normativa estatal de residus.

La recaptació del cànon de residus industrials i del cànon de residus de la construcció ha estat retornada, en la seva totalitat, als sectors en forma de subvencions i actuacions específiques de manera que s'ha

afavorit la prevenció de la generació i la valorització de residus, així com també l'impuls de l'activitat econòmica.

Es considera, doncs, que l'èxit dels cànon a Catalunya es deu a dos fets importants:

- El fet impositiu gravat, l'activitat d'eliminació. Els cànon creats per la llei catalana es consideren la via per a la consecució dels objectius de la normativa de residus, tot incentivant un comportament més respectuós amb el medi ambient i impulsant mesures de minimització i de valorització material dels residus.
- El retorn dels fons recaptats que ha donat impuls a la jerarquia de gestió de residus i el finançament de les infraestructures de gestió de residus. Els recursos obtinguts de la recaptació dels cànon s'integren en el Fons de gestió de residus, que mitjançant les corresponents juntes de govern porten a terme les funcions de planificació, decisió i gestió de la destinació d'aquests recursos, en el marc de la planificació de gestió de residus de Catalunya.

Tal i com està plantejada la “Ley de residuos y suelos contaminados”, considerem que té els següents efectes sobre el cànon a Catalunya:

L'impost estatal proposat no té actualment la mateixa concepció que el català, en primer lloc per no tenir un caràcter finalista, i en segon lloc perquè, en el cas de Catalunya, suposa retrocedir un camí que ja recorregut. Aquest fet pot tenir uns efectes desincentivadors per al món local, de manera que s'aturi la progressió de creixement per assolir els objectius de la Unió Europea en matèria de reciclatge i estalvi del dipòsit de residus. El mateix efecte pot tenir a la indústria i a la construcció.

Estem avui a Catalunya, gràcies fonamentalment al cànon en uns nivells de recollida selectiva del 46%, quan l'any 2004, any d'inici de l'aplicació del cànon estàvem en un 30%. Es més, la progressió del cànon en els propers anys (està aprovat un cànon de 71,3€/t l'any 2024) incentiva que els municipis i tot el sector productiu s'esforcin de forma explícita cap a la millora dels seus sistemes de recollida i de gestió de residus

per a assolir, l'any 2035 un reciclatge del 65% dels residus municipals que es produeixin i que no vagi a disposició més del 10%.

Cal tenir en compte a més, que l'actual planificació de Catalunya té en consideració la previsió d'ingressos del cànon de la disposició de residus per poder executar les diferents actuacions programades. Per tant, la modificació de l'actual cànon produiria importants afectacions a la capacitat de polítiques de gestió de residus a Catalunya.

No ens oposem en cap cas a la creació d'un impost a l'Estat Espanyol degut a les necessitats que existeixen, però sí que deixi fora a les comunitats que ja tenim una eina fiscal per aquest concepte.

Els/les sotasignants demanem que “Ley de residuos y suelos contaminados” blindi el cànon català tal i com es coneix fins ara, un model de fiscalitat ambiental pioner, òptim i positiu, nascut de gran consens polític i social a Catalunya. Un gran consens que segueix mantenint-se.

Els signants:

Pere Aragonès
President de la Generalitat de Catalunya

Teresa Jordà
Consellera d'Acció Climàtica, Alimentació
i Agenda Rural

Jaume Giró
Conseller d'Economia i Hisenda

Anna Barnadas
Secretària d'Acció Climàtica

Marta Espasa
Secretària d'Hisenda

Eloi Badia
Regidor de Barcelona

Marta Madrenas
Alcalde de Girona

Pau Ricomà
Alcalde de Tarragona

Miquel Pueyo
Alcalde de Lleida

David Bote
Alcalde de Mataró

Imma Mayol
Àrea Metropolitana de Barcelona

Joan Miquel Trullols
Àrea Metropolitana de Barcelona

Plataforma ciutadana residu zero

CEPA

Fundació Rezero

Ecologistes en acció

Cambra de Comerç de Barcelona

Cambra de Comerç de Terrassa

Cambra de Comerç de Girona

PIMEC

Fundació Fòrum Ambiental

Gremi de Recuperació de Catalunya

Gestora de Runes

Gremi d'Àrids de Catalunya

CCOO

UGT

Unió de Pagesos

JARC

Isaac Peraire

Director Agència Residus de Catalunya

Josep Maria Tost

Exdirector Agència Residus de Catalunya

Ramon Tella

Exdirector Agència Residus de Catalunya

Salvador Milà

Exconseller de Medi Ambient i Habitatge

Francesc Baltasar

Exconseller de Medi Ambient i Habitatge

Lluís Recorder

Exconseller de Territori i Sostenibilitat

Santi Vila

Exconseller de Territori i Sostenibilitat

Josep Rull

Exconseller de Territori i Sostenibilitat

Damià Calvet
Exconseller de Territori i Sostenibilitat

Marta Subirà
Exsecretària de Medi Ambient i Sostenibilitat

Enric Llebot
Exsecretari de Medi Ambient i Sostenibilitat

Olga Arnau
Alcaldeessa de Vilanova i la Geltrú i Presidenta de la Federació de Municipis de Catalunya

Lluís Soler
Alcalde de Deltebre i President de l'Associació de Municipis de Catalunya

Lluís Mijoler
Alcalde del Prat de Llobregat

David Planas
Alcalde de Celrà

José María Osuna
Alcalde de Ripollet

Maties Serracant
Exalcalde de Sabadell

Associació de micropobles de Catalunya

Associació de municipis catalans per a la recollida porta a porta

ACITRE

Andreu Mas-Colell
Exconseller d'Economia i Coneixement

Oriol Junqueras
Exvicepresident i exconseller d'Economia i Hisenda

Dolors Sabater
Grup Parlamentari CUP

Marta Vilalta
Grup Parlamentari ERC

David Cid
Grup Parlamentari En Comú Podem

Salvador Vergés
Grup Parlamentari Junts per Catalunya